

Presentatie project Nederland-Brazilië 2007

Inleiding

- Het project waarover is een uitwisselingsproject met Brazilië en is geïnitieerd vanuit het Expertise Centrum Duurzame Ontwikkeling (ECDO) en de stichting Duurzaam Hoger Onderwijs (DHO). Het vond plaats in Porto Velho in Brazilië en heeft 3 maanden geduurd.
- 10 Studenten hebben aan dit project deelgenomen, 5 Nederlandse en 5 Braziliaanse studenten. Naast dit interculturele aspect was ook het interdisciplinaire aspect van belang wat inhoudt dat bijna iedereen een andere studie volgde.
- Porto Velho is een stad van 400.000 inwoners en ligt in het Amazone gebied in het Noord Westen van Brazilië. Het onderwerp van ons project, een coöperatie van 21 arme boeren, bevond zich in een buitenwijk van deze stad.
- De leden van de coöperatie verbouwden heel veel verschillende producten en wilden deze zo veel mogelijk via de coöperatie gaan verkopen. Ook was hun doel om als hoofdproduct tropische bloemen te gaan kweken en verkopen.
- Het idee van deze tropische bloemen kwam voort uit een promotiecampagne van de overheid van de staat Rondônia, waar Porto Velho deel van uit maakt. De overheid wilde de groei van dit product en de markt daarvoor stimuleren zoals ook in het zuiden van Brazilië gebeurd was.

Ons onderzoek

- Ons doel was om door middel van de coöperatie een hogere en duurzamere levensstandaard te bieden aan haar deelnemers.
- We zijn hierbij heel erg uitgegaan van de eigen kracht van de mensen, wat kennen ze, wat kunnen ze en welke bronnen hebben ze tot hun beschikking. Aan de hand hebben we een plan opgezet om ons doel te bereiken. Dit plan was, naast ecologisch duurzaam, vooral sociaal en economisch duurzaam want zoals gezegd was ons doel een hogere en betere levensstandaard en een hoger en stabiel rendement was daar een belangrijk onderdeel van.
- Ons plan was om de organisatie van de coöperatie te verbeteren en aan de hand daarvan ook verbeteringen door te voeren op het gebied van productie en commercialisering.

- We zijn hierbij heel erg uitgegaan van het lange termijn aspect. Het project duurde slechts 3 maanden maar om het echt duurzaam te laten zijn was het van belang dat het na die periode door zou lopen. Dit hebben we geprobeerd te bereiken door te investeren in relaties met plaatselijke stakeholders. Dit was niet altijd makkelijk omdat wij er gedurende ons onderzoek achter waren gekomen dat tropische bloemen lang niet voor iedereen een duurzaam product zijn. Hier was echter door de overheid die het initiatief had genomen tot dit product helemaal niet opgelet. Uiteindelijk hebben we wel definitieve contacten kunnen leggen met stakeholders waarvan de volgende de belangrijkste zijn: Banco do Brasil (bank), Maturi (NGO) en Emater (overheidsinstelling).
- Hiernaast is ons belangrijkste resultaat geweest dat wij aan de leden van de coöperatie de aanbeveling hebben gedaan zich toch vooral ook te blijven richten op de producten die ze al hadden in plaats van zich compleet te richten op de tropische bloemen. Tropische bloemen kunnen namelijk duurzaam zijn als ze goed binnen de levensstrategieën van mensen passen maar dat was niet het geval bij veel van deze leden. Het product behoeft namelijk veel investeringen: geld, tijd, kennis en dit was voor veel mensen niet of moeilijk te verkrijgen.

Twee kerncompetenties

- De twee kerncompetenties van DHO die vooral van belang waren gedurende ons project waren het **interculturele** aspect en de **transdisciplinaire samenwerking**.

Intercultureel

- Dit was een boeiend en tegelijkertijd een moeilijk aspect van het project.
- Omdat wij allemaal redelijk wat buitenland- en ook Brazilië ervaring hadden, maakten we van te voren duidelijke afspraken. Zo zouden we tijdens vergaderingen niet direct het initiatief nemen, maar de dialoog voorop stellen.
- En toch... daar konden we op wachten, in de eerste vergaderingen pakte het natuurlijk niet zo uit, als we gewild hadden. We beseften dat we toch nog steeds teveel op de voorgrond traden.
- Het loste zich min of meer vanzelf op. We kwamen er achter dat informele processen en vertrouwen eigenlijk hele belangrijke voorwaarden zijn voor een goede samenwerking en het samen bereiken van doelen. Veel meer dan je in Nederland,

misschien, zou verwachten. Door daar nadrukkelijker in te investeren, werkten we beter.

- Een ander punt was het opzetten van het onderzoek. De manier waarop we, in Nederland, gewend zijn, bijvoorbeeld, met deductieve modellen te werken als het gaat om het vormgeven van een onderzoeksopzet, bleek in Brazilië in mindere mate bekend te zijn. Wat enorm hielp, was het vormgeven van interculturele subgroepjes binnen onze eigen groep. Dat stelde ons in staat dingen op een andere manier met elkaar te bespreken en heeft geholpen de duurzaamheidvraagstukken in ons project vanuit andere perspectieven te benaderen. Dit ‘ontwerpmodel’, om het zo te noemen, was erg belangrijk voor het project.

Transdisciplinaire samenwerking

- Wellicht het meest duurzame en succesvolste resultaat van ons project was het betrekken van een aantal grote stakeholders
- Zoals eerder genoemd hebben we het voor elkaar gekregen dat twee NGO's en een Bank, alsook een aantal andere partijen, zoals een overheidsinstanties genaamd Emater, voortzetting geven aan onze plannen.
- Een voorbeeld van het transdisciplinaire element: de overheidsinstantie die ik net noemde (Emater) had plannen om de grond van de boeren te onderzoeken op mogelijkheden om tropische bloemen te verbouwen. Dit werd besproken met de biologiestudenten in onze groep. Vanuit onze groep, en vooral door de studenten van sociale wetenschappen, kwam gefundeerde kritiek op dit idee. De corporatie is in dit stadium nog niet gebaat bij dergelijk onderzoek.
- Zoals al eerder gezegd was onze boodschap niet altijd gemakkelijk, omdat door de overheid in eerste instantie een ander plan was geïnitieerd. In dat opzicht kon ons onderzoek door partijen als een ongewenste interventie worden aangemerkt. Maar door een aantal grote partijen enthousiast te maken voor onze ideeën en ook overheidsinstanties daarbij te betrekken, zijn we samen (ook de corporatie zelf natuurlijk) tot de conclusie gekomen dat: tropische bloemen voor de toekomst een optie zijn, maar nu nog niet duurzaam voor iedere boer die bij de corporatie is betrokken.

Wat heeft dit project voor onze toekomst betekend?

- *Inzicht in mondiale duurzaamheidvraagstukken*

We zijn tot de conclusie gekomen dat het overheidsinitiatief om de kweek van tropische bloemen door boerencorporaties in Porto Velho te stimuleren, geen duurzame stap is. In mondiaal perspectief kunnen we ons daarom voorstellen dat meer interventies van soortgelijke aard niet altijd duurzaam zijn. In dat opzicht hebben we geleerd kritisch naar zulke initiatieven te kijken.

- *Praktijkervaring met interculturele samenwerking*

Een ervaring die steeds belangrijker wordt in een globaliserende wereld. Ook al blijf je gewoon in Nederland werken, is het een goede en nuttige ervaring.

- *Praktijkervaring met transdisciplinaire samenwerking*

Tijdens je studie krijg je wellicht alleen via bijzondere programma's of stages te maken met transdisciplinaire samenwerking. Juist in combinatie met het interculturele aspect is samenwerking met andere disciplines grensverleggend voor studenten.

- *Duurzaam netwerk*

In de afgelopen drie jaar zijn er zo'n twintig studenten naar Porto Velho geweest voor duurzame onderwijsprojecten. Al die studenten, die normaal gesproken waarschijnlijk niet snel in zo'n stad terecht zouden komen, hebben nu een band met die stad. Niet alleen met individuen daar, maar ook met bedrijven, universiteiten en overheidsinstellingen. Dat is natuurlijk heel waardevol.

Obrigado!

Voor vragen of opmerkingen kunt u emailen naar het volgende adres:

Lisette.dekker@student.uva.nl